

ορίζονται ἐπὶ τῆς φιλαυθρόπου ἐν τῷ βίῳ αὐταπαρνήτως καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ αὐ-
τῆς θανάτου μᾶλλον ἢ ἐπὶ φιλολογικῆς τινος δεινότητός τινος. Ὅτι δὲ εἶχε
τὴν δύναμιν τοῦ ἐκρῶσαι τὰ αἰσθηματὰ τῆς σθεναρῆς ἀμῆ καὶ γλαφυρῶς καὶ
μὲ τρόπον ἐκδηλοῦντα τὴν ἰδικὴν τῆς γνώμης, μαρτυροῦσιν αὐταὶ αἱ ἐν τῇ ἐπιστε-
λῇ ἐκτιθέμεναι σχέσεις, αἵτινες διατυπώθησαν ἀναμφοβητῶς τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς ὑπε-
γγραφῇ. Ἀνώτερον δὲ παντὸς δοκιμίου Ἀτακτισμοῦ ἢ γυμνάσματος συντακτικοῦ
εἶνε τὸ ἐξῆς τῆς: Ὑπεραγία: Παρθένου ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς τῶν μέχρι
τ. ὕδα περὶ Φιλοθέης γραψάντων φαίνεται γνωρίσας, οὐκ ὅμως δὲ θαυμασία ἐ-
ξαρσις, ἡ συναρπάζουσα νοῦν καὶ καρδίαν, ἡ ἐλλοκρίνεται τοῦ ὕμνου, ἡ ἀπροσποίη-
τος ἀφοσίωσις καὶ θεοσέβεια, συγκινοῦν καὶ υποτάσσουσιν καὶ τὸν πλέον σκληροκόρ-
διον τῶν ἀναγλωστῶν. Τὸ ποιημάτιον τοῦτο εἶνε ἐφάμιλλον τῶν ἀρίστων ὕμνων τοῦ
Ρωμανοῦ. Ὁ καθηγητὴς Νίκος Βέης ἐν ἀρθροῖδῳ ἐπιγορημένῳ Der hl. Philo-
thee Benizelos aus Athen Vulgärverse an die Madonna, δημοσιευθέντι ἐν
τοῖς: Byzantinisch—Neugrichische Jahrbücher. IV. σ. 101—104 (Berlin
1923), ἔρερεν εἰ; φῶ; τὸν ἐξῆς κατανυκτικὸν εἰ; τὴν Θεοτόκον ὕμνον τῆς Ὀσίας
ἐκ χειρογράφου ἀποκειμένου εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον. Τὸ ἐν φύλλῳ 271—272 τοῦ
κώδικος Ἀρ. 287 ἀρχεται ὡς ἐξῆς:

«Ὑγκώμιον πεζὸν εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποιηθὲν τὸ μὲν μέρος παρ'
εὐελοῦς τινος Νικολάου τοῦ Καρίκειως, τὰ δὲ γράμματα παρ' εὐγενοῦς γυναικὸς τὰ
πρῶτα φερούσης Ἀθήναζε, ἥς ἡ κλήσις Ρεσοῦλα.

«Παρθένε μου πανάμωμε καὶ ἀθάνατή μου βρύση,
τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα καὶ τῶν οὐρίων μήτηρ,
ἐσὺ ὅσπερ τὸ κήρυγμα ποῦ λέγουσι οἱ προφῆται,
ἐσὺ βάτος ἢ ἀφλεκτος, σὺ τὸ ἅγιον ὄρος,
ἐσὺ ἐκείνη ἡ κιβωτός, κόρη ἡγιασμένη,
ἐσὺ καὶ τὸ πολάτιον, οἶκος τοῦ βασιλέως,
ὁποῦ κατοίκησε Θεὸς καὶ ὄφρασε τὴν σάρκα,
καὶ κατεδέχθη τὸν σταυρὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.
παρακαλῶ σε πέ τοι το γὰρ νὰ μὲ συγχωρήσῃ.
ὁποῦ καμα πολλὰ κακὰ καὶ στένω πικραμένη.
γενοῦ, κυρά, μεσίτρια γὰρ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃς,
καθὼς ἐγίης εἰς πολλοὺς μεσίτης καὶ γγυήτρια.
ἐσὺ ὅσπερ, παρθένε μου, πό' λεγαν οἱ προφῆται,
χαῖρε κλίμα οὐράνιον, σκάλα τῆς παραδείσου,
καὶ χαῖρε φῶς τὸ ἀσβεστον, τοῦ Ἀσφῶν ἢ ράβδος,
τῆς σωτηρίας πρόξενε, χαρὰ ὅσαι τῶν δικαίων,
ἐλπίδα τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ καύχημα ἀγγέλων,
καὶ γὰρ ἐλπίζω εἰς ἐσὲ γὰρ νὰ μὲ μεσιτεύσῃς».

Τοῦτον βεβαίως τὸν ὕμνον ψάλλουσα τὸν κατανυκτικὸν ἡ Φιλοθέη μετέστη
εἰς Οὐρανούς!

Z'. Θανὴ καὶ Λείψανον τῆς Ὀσίας.

Ἡ καὶ αὐτῆς ἐπίθεσις τῶν Ἀγαρηνῶν ἐγένετο νύκτωρ, ἐνῶ ἐτελείτο ἐν τῷ
ἐπ' αὐτῆς ἰδρυθέντι ἐν Πατησίοις μοναστηρίῳ ἡ μνήμη Διονυσίου τοῦ Ἀρσολογί-
3

του, ἦτοι 2 πρὸς τὴν 3 Ὀκτωβρίου, ὡς ὁ Βίος ρητῶς διαλαμβάνει. Ἀλλὰ παρὶ ταφῆς οὐδὲν σαφῶς λέγει. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν αὐτῆς λείψανον σῶον καὶ ἀνέριον καὶ ἐπει- νης μετὰ ἐν ἔτος, « εὐρέθη τὸ τίμιον αὐτῆς λείψανον σῶον καὶ ἀνέριον » καὶ ἐπει- δὴ ὑπάρχει κοινῶς δεκτὴ παράδοσις, ὅτι ἐκ Καλογραΐζης τὸ Λείψανον μετεκομίσθη εἰς Ἀθήνας, πιθανὸν φαίνεται, ὅτι ἡ ταφὴ ἐγένετο ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τῆς Κα- λογραΐζης, ἐνθα εἶχεν ἰδρύσθαι ἐπίσης μετόχιον ἢ Φιλοθέη, καὶ οὐκ δυνατόν νὰ μετεφέρθῃ μετὰ τὴν ἐν Πατριαῖς κάκωσιν, ἵνα νοσηλευθῇ ἐν τόπῳ πλέον εὐθέτῳ, καιροῦ ἱκανοῦ πρὸς τοῦτο διαρρευσάντος ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως μηνὶ Ὀκτωβρίῳ μὲ- χοὶ τῆς τελευταίας μηνὶ Φεβρουαρίου. Καὶ τοῦ μὲν ἐν Πατριαῖς μετοχίου τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου τὰ ἐρεῖπια ἐσώζοντο μέχρι ἐσχάτων, τὸ δὲ τῆς Καλογραΐζης διατηρεῖτο ὡς παράρτημα τῆς ἐν Ἀθήναις κεντρικῆς Μονῆς μέχρι διαλύσεως αὐτῆς, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον αὐτὴ ἢ Φιλοθέη εἶχεν ἀγοράσῃ (κατὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 1 ἐγγράφον τοῦ 1575) κτήμα τι παρὰ τῶν Ποδαράδων ἢ Πλατυπόδων ἐν τῇ θέσει Περσοῦ, οὐχὶ μακρὰν τοῦ Ἡρακλείου (25). Τὸ δὲ ὄνομα Καλογραΐζα, τὸ μέχρι τῆς σήμερον τηρούμενον, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ τῆς Καλογραΐζας κατὰ τὴν διβανίζουσαν διάλεκτον τῶν ἐκεῖ περὶ χωρικῶν.

Ὅθεν ὁ κ. Καμπούρογλου (ΚΑ. Β' 258) πάννυ εὐλόγως ἀποβάλλει ἑτέρας ἐξεζητημένας ἐτυμολογίας, λέγων : « Καθ' ἡμᾶς, ἀπὸ τῆς Φιλοθέης, τῆς γνωστῆς καὶ ὡς *Δασκάλας*, *Κυρὰς Καλόγρας* καὶ *Καλογραΐζας* — ἐν τοῖς χωρίοις — φαί- νεται ὅτι προῆλθε τὸ ὄνομα τῆς θέσεως ταύτης. Ἐν τῷ μετοχίῳ τούτῳ, κατὰ τινὰ ἀσφαλῆ φαινομένην παράδοσιν ἀνακοινωθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἤδη ἰδιοκτῆτου κ. Εὐρ. Χοιδᾶ, ἐτάφη ἡ Φιλοθέη. Τὸ ὅτι ἐκεῖ καὶ ἐμαρτύρησεν δὲν φαίνεται ἀκριβές, ἀφοῦ ρητῶς ἐν τῷ βίῳ αὐτῆς σημειοῦται, ὅτι ἐν τῷ μετοχίῳ Πατριαῖον ἐκαώθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἰσως μετηνέχθη ἀσθενῆς εἰς Καλογραΐζαν, οὐκ καὶ ἀπεβίω- σε. Τὴν παράδοσιν ταύτην ἱσχυροποιεῖ ἑτέρα περὶ συγκρούσεως πρὸς τοὺς Ἀθη- ναίους τῶν χωρικῶν Ἀγικῆς, μὴ θελόντων νὰ παραδώσωσι τὸ σῶμα τῆς Ἀγίας. Τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ καὶ ἐν ΑΑ. 80.

Ὡς βέβαιον λοιπὸν προκύπτει, ὅτι ἐκ Καλογραΐζης μετεκομίσθη τὸ λείψα- νον εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Μονὴν τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου οὐκ, ὡς ὁ Βίος (σ. 15) λέγει, ἦτο « ἀποτεταμιευμένον καὶ ἀποτεθειμένον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἱεροῦ Βήματος ». Μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως καταστροφὴν τοῦ ναοῦ, ἀπαιτήθη εἰς τὴν περικαλλεστάτην Ἐκκλησίαν τῆς Γοργοεπηκόου (τῆς τυχῶς εἰσακουούσης τὰς δεήσεις τῶν πιστῶν) παρὰ τὴν νῦν Μητρόπολιν, μετὰ ταῦτα μετονομασθεῖ- σαν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Ἐλευθερίου. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ τὸ λείψανον μετεφέρθη ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ἱερόν τῆς Μητροπόλεως ἐν διπλῇ θήκῃ, « τῇ παλαιᾷ εὐλαβῶς ὑπὸ τῶν οἰκείων τηρηθείσης », ἐντὸς πολυτελοῦς νέας, ἧς τὴν κλεῖδα τηρεῖ ὁ

25. — Ἐν Ἀθήναις τῆς 31ης Ἰουλίου 1925 ἀνέγνωσα ἰα ἐξῆς : « Εἰς τὸ ση- μεῖον ἀκριβῶς οὗ ἢ πρὸς τὴν Κηφισίαν ἀγούσα ὁδὸς διασταυροῦται μετὰ τὴν αἰ- θεροδρομικὴν γραμμὴν Λαυρίου, παρὰ τὸ Χαλάνδρι, καὶ ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ, ὑ- πάρχει μία θαυμασία περιοχὴ πευκόφυτος καὶ ἐκτεταμένη, φθάνουσα σχεδὸν μέχρις Ἡρακλείου, γνωστὴ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Καλογραΐζα*. Οἱ παλαιοὶ τῶν Ἀθηνῶν κά- τοικοι, οἱ ἀναπολοῦντες μὲ θλίψιν τὰ περασμένα, φέρουν συχνὰ ἀκόμη νοσταλγικὸν τὸ βῆμα πρὸς τὸ θαυμάσιον αὐτὸ τοπίον, τὸ μόνον τὸ ὁποῖον διατηρεῖται παρ-